

Anna Kareninová

LEV NIKOLAJEVIČ
TOLSTOJ

Svetová klasika

ANNA KARENINOVÁ

ANNA KARENINOVÁ

Lev Nikolajevič Tolstoj

Preložila

NAĎA SZABOVÁ

slovart

Slovak Edition
© Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2012
Collectors concept by arrangement
with Worth Press Limited UK.
Translation © Naďa Szabová

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy
nesmie byť reprodukováná ani šírená v akejkoľvek
forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, či už
elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií
či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného
alebo budúceho informačného systému a podobne, bez
predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-0484-8

PRVÁ ČASŤ

Moja je pomsta, ja odplatím.

1

Všetky šťastné rodiny sú si podobné, každá nešťastná rodina je nešťastná svojím spôsobom.

U Oblonskovcov bolo všetko hore nohami. Daria Alexandrovna prišla na to, že muž mal pomer s ich bývalou francúzskou vychovávateľkou, a vyhlásila, že s ním nemôže žiť pod jednou strechou. Takto to išlo už tretí deň a pomery ťažko doliehali na manželov, na všetkých členov rodiny aj na služobníctvo. Rodina i služobníctvo mali pocit, že ich spolunažívanie nemá zmysel a že v hocktorom prícestnom hostinci, kde ľudia zvedie dokopy náhoda, sú ľudia väčšími späť, ako boli oni, rodina a služobníctvo v dome Oblonskovcov. Pani nevychádzala zo svojich izieb, pán už nebol tri dni doma. Deti behali po dome ako stratené, anglická vychovávateľka sa pochytila s gazdinou a napísala priateľke list s prosbou, aby jej našla iné miesto; pomocná kuchárka a kočiš požiadali, aby ich vyplatili.

Na tretí deň po hádke sa knieža Stepan Arkadžič Oblonskij – Stiva, ako ho volali v spoločnosti – v zvyčajnú hodinu, čo znamená o ôsmej ráno, nezobudil v ženinej spálni, ale vo svojej pracovni na safiánovom diváne. Prevalil svoje tučné pestované telo na perách divána, akoby sa mienil nanovo pohrúžiť do spánku, zboku mocne oblapil hlavnicu a pritisol sa k nej lícom; no vtom sa prudko nadvihol, sadol si a otvoril oči.

„Ozaj, ako to len bolo?“ spomínal, čo sa mu snívало.
„Ozaj, ako to bolo? Áno! Alabin dával obed v Darm-

stadte; nie, nie v Darmstadte, skôr to malo čosi s Amerikou. No áno, tento Darmstadt bol v Amerike. Áno, Alabin podával obed na sklenených stoloch, hej, a stoly spievali: *Il mio tesoro*¹, totiž ani nie *Il mio tesoro*, ale čosi ešte krajšie, a boli tam aj také malé karafky, čo boli vlastne – ženy,“ spomínal si.

Stepanovi Arkadžičovi sa veselo zablyslí oči, s úsmevom sa nanovo zamyslel. „Áno, bolo to pekné, veľmi pekné. A ešte tam bolo kadečo úžasné, no keď sa človek zobudí, slovami to ťažko vyjadrí, ba nevie si to už ani predstaviť.“ A keď si všimol pásik svetla, ako sa prediera popri jednej zo súkenných stór, bodro zhodil nohy z divána, nahmatal nimi zlatistým safiánom obrúbené papuče (ženin dar na lanské narodeniny) a podľa starého deväťročného zvyku ešte posediačky vystrel ruku k miestu, kde mu v spálni visieva župan. A tu si zrazu spomenul, prečo a začo nespí v ženinej spálni, ale v pracovni; úsmev mu zmizol z tváre, zmražil čelo.

– Achach... – zamrmal, spomenúc si na všetko, čo sa zbehlo. A zase sa pred ním vynorili všetky podrobnosti hádky so ženou, jeho beznádejná situácia, a čo bolo najzúfalejšie, jeho vlastná vina.

„Nie! Neodpustí mi a ani odpustiť nemôže. A najhroznejšie je, že všetkému som na vine ja – na vine som, ale nie som vinný. A v tom je celé nešťastie,“ rozmýšľal. – Achach! – opakoval zúfalo, keď sa mu vybavovali najtrápnejšie momenty hádky.

Najstrašnejšia bola prvá chvíľa, keď sa spokojný a veselý vrátil z divadla s ozrutnou hruškou pre ženu a nenašiel ju v salóne: na svoj údiv ju nenašiel ani v pracovni, až napokon ju zazrel v spálni s tým nešťastným, kompromitujúcim lístkom v ruke.

¹ Poklad môj (tal.).

Tá večne utrápená, starostlivá a obmedzená Dolly – za takú ju pokladal – sedela nepohnute s lístkom v ruke a s výrazom hrôzy, zúfalstva a hnevu pozerala na neho.

– Čo je to? Toto tu? – spytovala sa, ukazujúc na lístok.

A pri tejto spomienke, ako to často býva, netrápila Stepana Arkadžiča udalosť sama, ako skôr jeho reakcia na ženine slová.

Stalo sa s ním v tej chvíli to, čo sa stáva s ľuďmi, keď ich nečakane usvedčia z niečoho mimoriadne zahanbujúceho. Nebol schopný zladit' si výraz tváre s danou situáciou, v akej sa pred ženou ocitol po odhalení viny. Namiesto toho, aby sa urazil, vykrúcal sa, ospravedlňoval, prosil o odpustenie, ba tváril sa ľahostajne – a všetko toto by bolo bývalo lepšie ako to, čo spravil on! – tvár sa mu celkom mimovoľne („reflexy mozgu,“ pomyslel si Stepan Arkadžič, ktorý obľuboval fyziológiu), ale celkom mimovoľne rozžiarila zvyčajným láskavým, a preto hlúpym úsmevom.

Ten hlúpy úsmev si nemohol odpustiť. Keď ten úsmev zazrela Dolly, myklo ju ako od fyzickej bolesti, vychrlila vodopád krutých slov s výbušnosťou jej vlastnou a vybehla z izby. Odvtedy nechcela muža vidieť. „Všetkému je na vine ten hlúpy úsmev,“ rozmýšľal Stepan Arkadžič.

– No čo si teraz počnem? Čo si počnem? – vravel si zúfalo, a nenachádzal odpoveď.

2

Stepan Arkadžič bol voči sebe úprimný. Nemohol sa klamať a navrávať si, že sa zo svojho činu kajú. Nemohol sa teraz kajať, že on, tridsaťštyriročný pekný

muž, schopný hockedy vzplanúť láskou, nie je zaľúbený do vlastnej ženy, matky piatich žijúcich a dvoch mŕtvych detí, len o rok mladšej od neho. Kajaľ sa len z toho, že to nevedel pred ženou lepšie utajiť. No počítaval všetku ťarchu svojho položenia a bolo mu ľúto ženy, detí i seba. Možno by aj bol vedel svoje hriechy pred ženou lepšie utajiť, keby bol tušil, že tá správa na ňu tak zaúčinkuje. Nad týmto problémom sa nikdy hlbšie nezamýšľal, marilo sa mu však, že žena už dávno šípi jeho neveru, ibaže prižmuruje nad tým oči. Ba myslel si, že tá vyčerpaná, zostarnutá, už nie pekná a vyslovene nepríťažlivá žena, len a len dobrá matka, mala by byť – so svojím zmyslom pre spravodlivosť – zhovievavá. Ukázal sa pravý opak.

– Ach, je to hrozné! Strašné, ajaj! – opakoval Stepan Arkadžič znova a znova a za ten svet nemohol nič vymyslieť. „A aké bolo všetko pekné dovtedy, ako sme si pekne nažívali! Bola spokojná, deti ju obšťastňovali, v ničom som jej neprekážal, v deťoch a v domácnosti sa mohla naplno vyžívať. Pravda, nie je pekné, že *ona* bola vychovávateľkou v našom dome. Veru nepekné! Je dosť vulgárne, nechutné kurizovať vychovávateľke. No aká to bola vychovávateľka! (Živo si predstavil čierne figliarske oči m-lle Rolandovej a jej úsmev.) Napokon, kým bola v našom dome, nedovolil som si nič. A najhoršie je, že už... Všetko akoby naschvál! Ajaj! Ale čo, čo mám robiť?“

Odpovede nebolo okrem tej všeobecnej, ktorú dáva život na všetky veľmi zložité a neriešiteľné otázky. Odpoveď znela: treba žiť pre tento deň, to jest nájsť v niečom zabudnutie. Nájsť zabudnutie vo sne už nemohol, aspoň do noci nie, nemohol sa už vrátiť k onej hudbe, ktorú vyludzovali karafky-ženy; čiže musí nájsť zabudnutie vo sne života.

„Neskôr sa uvidí,“ povedal si Stepan Arkadžič, vstal, obliekol si sivý župan s modrou hodvábnuu podšívku, previazal strapce do uzla, nabral dostatok vzduchu do mohutného hrudného koša a nohy, čo tak ľahko nosili jeho tučné telo, zamierili bodrým krokom, ako zvyčajne špicami od seba, k obloku, tam vytiahol stóru a zazvonil. Na zvuk zvonca ihneď vošiel jeho starý priateľ, komorník Matvej so šatami, čižmami a telegramom. Matvejovi v päťach vošiel aj holič s holiacimi potrebami.

– Z úradu už poslali spisy? – spýtal sa Stepan Arkadžič, ako sa usádzal pred zrkadlo.

– Sú na stole, – odpovedal Matvej, pozrel spýtavo, s účasťou na pána, chvíľu počkal a dodal s prešibavým úsmevom: – Boli tu od pána fiakristu.

Stepan Arkadžič neodpovedal, len sa pozrel v zrkadle na Matveja; z ich pohľadov, ktoré sa prekrížili, bolo vidieť, ako dobre si rozumejú. Pohľad Stepana Arkadžiča akoby sa spytoval: „A načo mi to hovoríš? Vari nevieš?“

Matvej vložil ruky do vreciek kabátika, vysunul nohu a mlčky, dobrácky, trošička sa usmievajúc, pozrel na svojho pána.

– Kázal som im prísť na budúcu nedeľu a dovtedy nech vás ani seba zbytočne neobťažujú, – povedal zrejme vopred prichystanú vetu.

Stepan Arkadžič pochopil, že Matvej si chcel požartovať a trocha sa blysnúť. Otvoril telegram, prečítal ho, domýšľajúc si ako vždy skomolené slová, a tvár sa mu rozžiarila.

– Matvej, zajtra príde moja sestra Anna Arkadievná, – zvolal a zadržal na chvíľu holičovu lesklú, kyprú ruku, ktorá vyčistovala ružovú cestičku medzi dlhými kučeravými bokombradami.

– Chvalabohu, – poznamenal Matvej; touto odpoveďou dal najavo, že chápe význam správy takisto ako jeho pán, to znamená, že Anna Arkadievná, milovaná sestra Stepana Arkadžiča, môže prispieť k udobreniu manželov.

– Prídu sama, či s pánom manželom? – spýtal sa Matvej.

Stepan Arkadžič nemohol hovoriť, lebo holič mal v práci hornú peru, a zdvihol jeden prst. Matvej kývol do zrkadla hlavou.

– Teda sama. Hore všetko prichystať?

– Oznám to Darii Alexandrovne, nech rozhodne ona.

– Darii Alexandrovne? – akoby váhavo zopakoval Matvej.

– Áno, oznám jej to. A zober aj telegram, potom mi povieš, čo bolo.

„Skúša,“ pochopil Matvej, no povedal len: – Áno, prosím.

Stepan Arkadžič bol už umytý a učesaný a chystal sa obliekať, keď sa Matvej, pomaly stúpajúc vŕzgajúcimi čižmami, s telegramom v ruke vrátil do izby. Holič bol už preč.

– Daria Alexandrovna mi kázali povedať, že odchádza. Nech si robia, ako sa im, totižto vám, páči, – zasmial sa len očami, potom vsunul ruky do vreciek, naklonil hlavu a zahľadel sa na pána.

Stepan Arkadžič mlčal. Potom sa mu na peknej tvári zjavil dobrotivý a trocha žalosný úsmev.

– No? Matvej? – pokrútil hlavou.

– To nič, milostivý pane, to sa časom utrasie, – povedal Matvej.

– Utrasie?

– Veru áno, prosím.

– Myslíš? Kto je to tam? – spýtal sa Stepan Arkadjič, keď za dverami zašuchotali ženské šaty.

– Ja som to, prosím, – ozval sa pevný, príjemný ženský hlas a vo dverách sa zjavila prísna rapavá tvár Matriony Filimonovny, pestúnky.

– Tak čo je, Matrioša? – spýtal sa Stepan Arkadjič a šiel jej naproti k dverám.

Hoci sa Stepan Arkadjič voči žene veľmi previnil a aj to sám cítil, skoro všetci v dome, ešte aj pestúnka, najväčšia dôverníčka Darie Alexandrovny, boli na jeho strane.

– Tak čo? – spýtal sa skleslo.

– Choďte ta, milostivý pane, ešte raz priznajte svoju vinu. Hádam sa pánboh zmiluje. Veľmi trpia, aj hľadiet je ťažko, a aj v dome je všetko hore nohami. Deti treba poľutovať, milostivý pane. Priznajte vinu, milostivý pane. Čo sa dá robiť! Každý špás...

– Veď ma nevpusťí...

– Vy si spravte svoje. Boh je dobrotivý, pomodlite sa k nemu, milostivý pane, len sa pomodlite.

– No dobre, choď, – Stepan Arkadjič zrazu očervenel. – No poďme s tým obliekaním, – obrátil sa k Matvejovi a rázne zhodil zo seba župan.

Matvej už mal košeľu prichystanú, držal ju zhrnutú do chomúta a sfúknuť z nej neviditeľnú smietku, s očividným pôžitkom obliekol do nej pánovo pestované telo.

3

Keď sa Stepan Arkadjič obliekol, frkol na seba voňavku, prihladil si rukávy košele, navyknutým pohybom si povkladal do vreciek cigarety, náprsnú tašku, zápalky, hodinky s dvojitou retiazkou a príveskami,

našuchoril si vreckovku a taký čistý, voňavý, zdravý a fyzicky bodrý, napriek svojmu nešťastiu, vyšiel, zľahka sa pohojdajúc raz na jednej, raz na druhej nohe, do jedálne, kde ho čakala káva a pri káve listy a spisy z úradu.

Prečítal si listy. Jeden bol veľmi nepríjemný – od kupca, čo kupoval tú horu zo ženinho majetku. Horu museli nevyhnutne predať; ale teraz, pokým sa so ženou neudobrí, nemohlo byť o tom ani reči. No najnepríjemnejšie bolo, že týmto sa do nadchádzajúceho udobrovania so ženou primiešavali peňažné záujmy. A myšlienka, že by ho mohli viesť takéto záujmy, že sa kvôli predaju hory bude usilovať udobriť so ženou – tá myšlienka ho urážala.

Po listoch si Stepan Arkadjič pritiahol spisy z úradu, dva rýchlo prebehol očami, veľkou ceruzou spravil niekoľko poznámok, odtisol papiere a pribral sa ku káve; pri káve si rozložil ešte vlhké raňajšie noviny a pustil sa do čítania.

Stepanovi Arkadjičovi chodili liberálne noviny, nie krajne liberálne, ale toho smeru, akého sa pridŕžala väčšina. A hoci ho veda, umenie ani politika vlastne nezaujímal, zaryto sa pridŕžal takých názorov na spomenuté veci, akých sa pridŕžala väčšina a jeho noviny, a menil ich len vtedy, keď ich menila väčšina, či lepšie povedané nemenil ich, ale samy sa v ňom nebadane menili.

Stepan Arkadjič si nevyberal ani smery, ani názory, ale smery a názory prichodili k nemu samy, práve tak, ako si nevyberal fazónu klobúka alebo žaketu, ale prijímal tie, čo sa nosili. A mať názory bolo pre neho, čo žil v istých spoločenských kruhoch a cítil potrebu určitej mozgovej činnosti, rozvíjajúcej sa zvyčajne v rokoch zrelosti, také nevyhnutné, ako no-

siť klobúk. Ak aj mal dôvod, prečo uprednostňoval liberálny smer pred konzervatívnym, ktorý tiež vyznávali mnohí z jeho kruhov, nerobil to preto, že by pokladal liberálny smer za rozumnejší, ale preto, že lepšie vyhovoval jeho životnému štýlu. Liberálna strana hovorila, že v Rusku je všetko zlé, a naozaj, Stepan Arkadžič mal dlžôb kopu a peniaze mu raz nestačili. Liberálna strana hovorila, že manželstvo je prežitá inštitúcia a treba ho zreorganizovať, a naozaj, rodinný život poskytoval Stepanovi Arkadžičovi málo potešenia a nútil ho luhať a pretvarovať sa, čo sa tak priečilo jeho povahe. Liberálna strana hovorila, lepšie povedané, bola tej mienky, že náboženstvo je len uzdou pre barbarskú vrstvu obyvateľstva, a naozaj, Stepan Arkadžič pre bolesť v nohách nevydržal ani na krátkej bohoslužbe a nešlo mu do hlavy, načo sú všetky hrôzu naháňajúce i vzletné slová o onom svete, keď by sa aj na tomto mohlo celkom veselo žiť. V tejto súvislosti Stepanovi Arkadžičovi, ktorý si rád zažartoval, dobre padlo priviesť občas bohobožného človeka do rozpakov tým, že ak sa už pýšiť rodom, netreba zastať pri Rurikovi a zrieť sa zakladateľa rodu – opice. Liberálny smer sa teda stal pre Stepana Arkadžiča návykom a mal rád svoje noviny ako cigaru po obede pre ľahké omámenie, čo v ňom vždy zanechali. Prečítal si úvodník, kde sa rozoberalo, že v dnešných časoch sa celkom zbytočne vykrikuje o tom, že radikalizmus hrozí pohltiť všetky konzervatívne živly a že vláda je povinná urobiť kroky na zahrdúsenie revolučnej hydry; naopak, „podľa našej mienky nebezpečenstvo netkvie v imaginárnej revolučnej hydre, ale v tvrdošijnom lipnutí na tradícii brzdiacej pokrok“ atď. Prečítal si aj ďalší článok, o financiách, kde bola zmienka o Benthamovi a Millovi a hádzali sa frčky

ministerstvu. Vďaka svojej chápatosti uhádol zmysel každej frčky: kto a do koho ju hodil a s akým cieľom, a to mu ako vždy poskytovalo istý pôžitok. No dnes mu tento pôžitok kazila spomienka na rady Matriony Filimonovny a na to, že doma všetko akosi škripie. Prečítal si aj o tom, že gróf Beust údajne odcestoval do Wiesbadenu, aj o tom, že sivé vlasy už nie sú problémom, aj o predaji ľahkého koča, aj to, že mladé dievča núka svoje služby, ale tieto správy v ňom nevyvolávali tú tichú, posmešnú radosť ako donedávna.

Keď skončil s novinami, druhou šálkou kávy a bielym chlebom s maslom, vstal, striasol chlebové omrvinky z vesty, vypál mohutnú hrud' a radostne sa usmial, pravda, nie preto, že by bol mal dajaký dobrý pocit – radostný úsmev vyvolávalo dobré trávenie.

Radostný úsmev mu však všetko pripomenul, zamyslel sa.

Dva detské hlasy (Stepan Arkadžič spoznal hlasy Grišu, najmladšieho syna, a Tane, najstaršej dcéry) sa ozvali za dvermi. Deti čosi viezli a práve to pustili.

– Vravela som ti, že na streche cestujúci nemôžu sedieť, teraz si to pozbieraj! – kričalo dievčatko po anglicky.

„Všetko je hore nohami,“ pomyslel si Stepan Arkadžič, „deti behajú bez dozoru.“ Šiel ku dverám a zavolať na ne. Odhodili škatuľu, čo predstavovala vlak, a vošli k otcovi.

Dcéra, otcov miláčik, vbehla smelo, objala ho a so smiechom sa mu zavesila na krk a ako vždy sa zaraďovala vŕni parfumy, čo zavanula z jeho bokombrád. Konečne ho bozkala na tvár žiariacu nehou a červennú od predklonu, pustila ho a chcela bežať nazad; ale otec ju zadržal:

– Čo robí mama? – spýtal sa a pohladil dcéru vzhľadom po hladkom nežnom hrdielku. – Servus, – usmial sa na chlapca, čo sa mu pozdravil.

Uvedomoval si, že syna má menej rád, ale vždy sa usiloval byť spravodlivý; no chlapec to cítil a neopätoval otcov chladný úsmev.

– Mama? Už je hore, – odpovedalo dievčatko.

Stepan Arkadžič vzdychol. „Teda zasa nespala celú noc,“ pomyslel si.

– A čo, má dobrú náladu?

Dievčatko vedelo, že sa otec s mamou pohádali, že mama nemôže mať dobrú náladu a to otec musí vedieť a že sa pretvaruje, keď sa spytuje len tak medzi rečou. A začervenalo sa namiesto otca. Hneď pochoopil a tiež sa začervenal.

– Neviem, – odpovedala. – Nekázala nám učiť sa, máme ísť s miss Hoolovou k starej mame.

– Tak len choď, Taňuška moja. Ach, hej, počkaj ešte, – dodal, lebo ju predsa len nerád púšťal, a pohladil jej nežnú ručičku.

Vzal z kozuba bonboniérku, kam ju dal ešte včera, a podal jej dva cukríky, čokoládový a s ovocnou plnkou, tie mala najradšej.

– Grišovi? – spýtalo sa dievčatko a ukázalo na čokoládový cukrík.

– Áno, áno. – Ešte raz ju pohladil po pliecku, bozkal jej korienky vlasov a hrdlo a pustil ju.

– Koč je prichystaný, – hlásil Matvej. – No ešte tu čaká prosebníčka.

– Už dlho? – spýtal sa Stepan Arkadžič.

– Takú polhodinku.

– Koľko ráz som ti vravel, že také čosi treba hlásiť hneď.

– Aspoň tú kávu si musíte vypíť v pokoji, – odpovedal Matvej tým priateľsky drsným tónom, na aký sa nedalo hnevať.

– No, rýchlo, že prosím, – zmraštil sa Oblonskij namrzene.

Prosebníčka Kalininová, manželka štábneho kapitána, chcela čosi celkom nemožné a nezmyselné; no Stepan Arkadžič, ako už mal vo zvyku, ju pekne usadil, pozorne, bez prerušovania vypočul a dal jej podrobnú radu, na koho a kde sa má obrátiť, ba napísal v ráznom, uhladenom štýle svojím veľkým, uvoľneným, pekným a čitateľným písmom lístok osobe, ktorá jej mohla pomôcť. Keď Stepan Arkadžič prepustil manželku štábneho kapitána, vzal si klobúk a chvíľu postál, rozmýšľajúc, či na niečo nezabudol. Vysvitlo, že nezabudol na nič, len na to, na čo zabudnúť chcel – na ženu.

„Ach hej!“ Zvesil hlavu a na peknej tvári sa mu zjavil clivý výraz. „Mám ísť, či nie?“ hovoril si. A vnútorný hlas mu vravel, že chodiť ta nemá po čo, že okrem falše tu nič byť nemôže, že sa ich vzťah zlepšiť ani napraviť nedá, pretože nie je možné, aby ona bola zasa príťažlivá a žiaduca, alebo on bol starcom, neschopným milovať. Nič okrem falše a lži tu nemohlo byť, a faloš a lož sa priečili jeho povahe.

„Ale raz k tomu musí dôjsť; takto to predsa nemôže ostať,“ dodával si odvahy. Vypál hrud', vybral cigaretu, zapálil ju, dva razy vyfúkol dym, odhodil do popolníka z perleťovej mušle, rýchlo prešiel cez pochmúrny salón a otvoril ďalšie dvere, dvere do ženinej spálne.

4

Daria Alexandrovna stála len v nočnom kabátiku, s tenkými vrkočmi kedysi hustých a nádherných vla-

sov prichytenými v tyle, s vpadnutou, chudou tvárou a veľkými naľakanými očami, ešte zdôraznenými chudostou tváre, uprostred porozhadzovaných vecí pred otvorenou komodou a čosi z nej vyberala. Keď počula mužove kroky, zarazila sa, uprela pohľad na dvere a márne sa pokúšala nasadiť prísny a opovržlivý výraz. Cítala, že sa ho bojí a že sa bojí nadchádzajúceho stretnutia. Práve sa pokúšala spraviť to, čo sa pokúšala spraviť za tieto tri dni najmenej desať ráz: vybrať svoje a detské veci, ktoré odviezť k mame – a zase sa len nemohla na to odhodlať; no aj teraz si, ako zakaždým, hovorila, že to takto nemôže ostať, že musí čosi urobiť, potrestať ho, urobiť mu hanbu, pomstiť sa mu aspoň čiastočne za bolesť, čo jej spôsobil. Ešte stále si vravela, že od neho odíde, ale cítila, že to nie je možné; nebolo to možné, lebo si nemohla odvyknúť vidieť v ňom svojho muža a milovať ho. Okrem toho cítila, že ak tu, vo vlastnom dome, nestačí na svojich päť detí, tam, kam so všetkými mieni ísť, bolo by im ešte horšie. Aj tak jej najmenší v týchto dňoch ochorel preto, že mu dali skazený bujón, a ostatné deti ostali skoro bez obeda. Cítila, že odísť nemôže; ale klamala samu seba, predsa len balila a tvárila sa, že odíde.

Keď zazrela muža, vopchala ruku do zásuvky, akoby čosi hľadala, a obrátila sa, až keď už bol celkom pri nej. No jej tvár, na ktorú sa pokúšala nasadiť prísny a energický výraz, vyjadrovala len bezradnosť a utrpenie.

– Dolly! – prehovoril ticho, bojazlivo. Vtiahol hlavu medzi plecía a chcel sa tváriť žalosťne a pokorne, ale darmo, aj tak žiaril sviežosťou a zdravím.

Rýchlo premerala od hlavy po päty jeho sviežosťou a zdravím kypiacu postavu. „Áno, on je šťastný

a spokojný!“ pomyslela si. „A ja?... Aj tá dobrota, pre ktorú ho všetci tak milujú a velebia, je odporná; ja tú jeho dobrotu nenávidím,“ pomyslela si. Stisla pery, lícnym svalom na pravej strane bledej nervóznejej tváre jej šklblo.

– Čo si želáte? – spýtala sa rýchlo hrdelným, akým-si cudzím hlasom.

– Dolly! – zopakoval s chvením v hlase. – Anna zajtra príde.

– Čo s tým mám ja? Nemôžem ju prijať! – vykrikla.

– Ale predsa len bude treba, Dolly...

– Choďte preč, choďte, choďte! – vykrikla s odvráteným pohľadom – ten výkrik akoby vyvolala fyzická bolesť.

Stepan Arkadžič mohol byť spokojný, pokým o žene rozmýšľal, mohol si robiť nádeje, že sa to časom *utrasie*, ako sa vyjadril Matvej, a mohol pokojne čítať noviny a piť kávu; no keď videl jej stýranú, trpiateľskú tvár, počul tento hlas, osudu oddaný a zúfalejší, dych sa mu zatajil, hrdlo zovrelo a v očiach sa mu zaleskli slzy.

– Bože môj, čo som to spravil! Dolly! Preboha...! Veď... – ďalej nemohol, vzlyky sa mu drali z hrdla.

Pribuchla dvierka na komode a pozrela na neho.

– Dolly, čo ti môžem povedať...? Len jedno: odpusť, odpusť... Veď či deväť rokov života nemôžu vykúpiť chvíľku, chvíľku...

Sklopila oči a počúvala, čakala, čo povie, akoby ho úpenlivo prosila, aby nejako vyvrátil jej mienku.

– Chvíľku vzplanutia... – dostal zo seba a chcel pokračovať, ale pri tom slove ako pri fyzickej bolesti sa jej zasa zovreli pery a zasa jej šklblo lícnym svalom na pravej strane tváre.

– Chodte, chodte odtiaľto! – vykrikla ešte prenikavejšie, – a nehovorte mi o vašich vzplanutiach a špinavostiach.

Chcela odísť, ale zatackala sa a hľadajúc oporu, chytila sa operadla stoličky. Tvár sa mu rozťahla, pery naduli, oči zaliali slzami.

– Dolly! – preriekol a zavzlykal už nahlas. – Preboha, myslí na deti, tie za nič nemôžu. Ja som vinný, a mňa aj potresci, rozkáž mi, nech vykúpim svoju vinu. Som pripravený na všetko! Som vinný, ani vypovedať neviem, ako! No, Dolly, odpusť!

Sadla si. Počul jej prerývaný, hlasný dych a bolo mu jej nevýslovne ľúto. Niekoľko ráz chcela prehovoriť, no nemohla. Čakal.

– Ty si spomenieš na deti, keď sa s nimi chceš hrať, ale ja myslím na ne ustavične a viem, že toto je ich koniec, – vyslovila zrejme jednu z viet, ktorú si za tie tri dni neraz opakovala.

Tykala mu a on vďačne pozrel na ňu a pohl sa, že jej chytí ruku, ale Dolly sa s odporom odtiahla.

– Ja myslím na deti, a preto by som všetko na svete spravila, aby som ich zachránila; lenže sama neviem, ako ich zachránim: či tak, že ich odveziem od otca, či tak, že ich nechám pri nemravnom otcovi – áno, pri nemravnom otcovi... No povedzte sám, po tom... čo sa stalo, môžeme žiť spolu? Je to vôbec možné? No povedzte, je to možné? – opakovala zvýšeným hlasom. – Po tom, ako môj muž, otec mojich detí, nadviazal pomer s ich vychovávateľkou...

– Ale čo, čo mám robiť? – ozval sa žalostne, sám nevediac, čo hovorí, a skláňal hlavu čoraz nižšie.

– Ste odporný, hnusíte sa mi! – skríkla a bola čoraz zúrivejšia. – Vaše slzy sú ako voda! Nikdy ste ma